

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pô godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasni tiskaju se po 16 para peti redak ili po pogodbi, te se primaju samo oni, koji se unaprijed plate. — Pribrojena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi ne vraćaju

Političari zdravih živaca.

Ovako se nazivaju oni, koji stoje iza ledja „Narodnog Lista“. Mi ne imamo ništa proti tomu, da njihovi živci budu zdravi, u ovom slučaju poželjno bilo, da im je zdrav i — možak. A ovaj, rek bi, da za živcima ponešto zaostaje, ako imamo suditi po pisanju njihovog glasila.

Sve o sve, vidno je i očito, da su predstojeći izbori turili u velike brige utvraške pravake. Još nikad nijeho novinstvo nije pokazalo toliko bezglavljaju, držkosti, laživosti i bezobzornosti, kao baš u ovo zadnje doba. „Narodni List“ kao da je izgubio posveru ravnote, jer bulazni i podmeđe sve u šesnaest. Zadnji naši članci, u kojima utvraši odriče svoje vjerne fotografije, razbijesne ih je to mjerje, da su u pisanju zabravljaju i prelaze sve granice. Zbilja je „Narodni List“ dražestan, kada nama hoće da odgovara, a u odgovoru bojazljivo uzmiče izpred svih činjenica, koje mi iznesimo njima na teret, a koje oni niesu kadri, da obore. Dapaće niti ne kušaju da ih opruvorij. Samo nekim cincinom, a češće histeričnim humorom izmoždenog starca „Narodni List“ se okušava u satiričnoj pošalici. No mjesto zvonkog i u krenog smieha, iz „Narodnog Lista“ škripi kreštaji smiehi biesnog nemočnika, koji osjeća, da ga sile ostavljaju i da pod udarcima malakše. I onda kao zmija sike i prska otvor svoje duše. Mi promatramo njega i njegove gospodare i nadahnitelje te u njima vidimo jednu i tužnu sudbinu nesudjenih ministara i c. k. admiralata, koji pod stare dane osjećaju, gdjeđeno im se krov ruši nad glavom, a narod im pred prozorima kriči kao katančićim krvopijama, koji su ga nalažili, kroz desete godine ga varali i njegovoj povjerenju i glas prodavali za koncesije i u bezčemu ustupljena zemljišta te za protekcije svoje rodbine i svojih skutonoša. Ta jedna i mizerna sudbina pomutila im je pojmove, zato nas ne zadivljuje kuraža „Narodnog Lista“, kada on govorii o uslugama hrv. stranke pravaškim občinama. Kada oni onamo spominju Makarsku, staje pamet onome, koji ne poznaje ciničan onih, koji su se uživali sa stolicama u zemaljskom odboru i sa ministarskim predsjednjima u Beču. Ta baš pravaške občine Makarska, Šibenik i Sinj najboljim su dokazom pravčnosti onih mumijsa na zemaljskom odboru, koje u toliko godina znadu se pomaknuti samo kada im je prišapnuto, da bi bilo „zgodno“ zavriti u pravaške občine. Ako ništa, a ono radi efekta i jer na najpravednijem ostaje trag revizija. No jesu li se gospoda kad potrudila u Split, Biograd, u Dubrovnik i slična? Ta tamo su Augijasove štale, koje može pročistiti samo nepristrana i poštena uprava zemlje.

Ne čemo govoriti o moralu gospode Utvraša, jer su oni već zasluzili dubok prezir. Zar

je to moral, da nekoj, koji su svoje mandate sačuvali samo tim, što su prekalili u pravaši, kasnije pravaštvo blate? Ta dobar dio njih mora baš pravaštva da zahvali, ako mu lino u javnosti davno već nije zakopano. Biankini u prvom redu. Taj čovjek momenta i prigode, kojemu nije težko danas biti pravašem, sutra narodnjakom, a prek sura intimiran saveznikom demokrata, nalazi u sebi još snage, da o pravaštu piše. Tu je demoralizacija, tu je bezstidnost. Samo ovako možemo razumjeti zdrave žive onih političara. Oni postaju osjetljivi samo onda, kada im se takne u interes. Ivčevići, Tončići i Biankini misle ovim pokazati svoju rutnu političku, a u stvari odričući same svoju rutnu dušu. Ta progratili su i probavili Chlumetzki, Kačanskiye i svaki drugi ministarstva, pak mogu i ovo.

A propos! List prijatelja Chlumetzki i Kačanskija, „Novi List“, glasilo Frana Supila, onoga Supila, koji je najstipiraniji figura političkog mešteta i pustolova, izvolio je posvetiti pravašima dalmatinsku svoj uvođeni članak. U tom članku se vrlo mudro razlaže o „klerikalizovanim radikalicima“, koji su vladini skutonoši, zasukani itd. itd. ovim tonom. Supilov „Novi List“ valjda nema viši argumenten, da se brani od izvještne zagrebačke štampe, koja ga je čestito izpršala i koja je o Supilu iznosila toliko tih anegdoti, da je glamozni onaj gospodar izgledao sitniju od crva. Nama se je ona polemika, u kojoj su se odvrale tolike uzajamne prijavitne, gnušala da se mijere, da niesmo hitjeli ni registrirati, ne htijuči lupati po izpržajnoj mješini. Ali kada list takovog čovjeka, koji je konferirao sa bečkim agentima i njihov informator bio, usudjeno se poštenim ljudima i poštenoj stranci, koja iza sebe ima čitavu povjest stradanja, predbacivali one nizkoće, su njegovog gospodara podigli da onog što je, onda ga moramo opomenuti na sramotnu prošlost mu. Pravaška stranka u Dalmaciji nije u svom programu ništa mijenjala, nego je još određeće ustala na obranu narodne svojine. Dočim je Supilo sve boje promjenio, a sad je svakij. Pravaši dalmatinski ne znaju poput Supila, koji u svom listu nosi gnusne napade i na vjeru i na moral, pred svećenicom nositi krunicu ili da se dodvori ili da i tu igra ulogu špijuna.

Ovi i ovakvi, koji bi se kào kritic imali u proroce kriti pred svjetom dana, napadaju na pravaša. Družvo Biankinia, Stražičića i Supila, kao novinara, već na prvi mah odaju, koliko njihova pisanja vriedi. Ova predizborna harangua na pravaša dokazom je, kolje je „mima“ njihova duša pred izpadkom. Trebalu su još samo Supila, da okrene svoje djelo difamiranja. Svim nijma najbolji odgovor da će narod, koji će suditi premašim nas i njih.

koji je bio prepoznat, potvrđen i posvećen od sjepatskoga Prvostolnika, te mirno nekoliko godina vladao sa „Morinjskom Biskupijom“.

„Da su oni sada imenovali Leonarda Faletra ali da Grgo odabran od trogirskega svećenstva, a potvrđen i posvećen od sjepatskoga Prvostolnika ne daje im mira, te se usuduje mješati se u duhovno vladanje njihove biskupije (Morinjske); stoga da se je dogodila velika smutnja između trogirske i Šibenskih gradjana, te da je bilo među njih krvavih sukoba, i da ih je mnogo izginulo“.

Molili su zato s. o. papu, da on stane na kraj tim nereditima, i neka naredi, da Trogirani i njihov biskup ne imadu se više uplići u odabiранje „Morinjskoga biskupa“.

Papa Nikola, ako i jesu Šibensčani znali mu prikazati izmisljene razloge, i nešto mu tajti pravi urok sporu, ipak nije im odmah svaku povjerjavao, te zato dade nalog Marcelu biskupu Nina, Ivanu Opatu sv. Krševana u Zadru, i Jakovu nadžakonu sjepatskomu, da oni stvar razvide, da ga kroz šest mjeseci obaviste, da mu pošalju sve spise i izprave, te i zamane osobe u tomu poslu, ili njihove zastupnike, a da će on izreći konačnu razsudak.

Papina poslanica, iz koje smo izcerpili prošnje Šibensčana, pisana je na 26. veljače g. 1288.

Prođe ono šest mjeseci, kroz kojih papa imao je bit obavijesten, ali njegovi povjerenici

ŠIBENIK, 22. travnja.

„Realni“ uspjesi politike. Glasilo ne dašnjačko pravaša a sada advokatskog očajnog puka uzvрpoljilo se je i načulio uši, čim je načulo nešto, da se „približava dan obraćunavanju“. Dru. Smoljak i njegovoj šarenoj družbi nije lako pri duši, kada je govor o — polaganju računa. Conto corrente demokratske stranke i njezinih kolovoda izcrpjen je na sve strane, pričava je davno potrošena, a javnost je još jedno u: spličanistici i složi svih onih, koji propali, svoj kredit hoće da spase pomoću svjedočaba sa „k.“ pečatom. Jedno je ova zadnja svjedočba, koja još može odgoditi insolvenciju. Zato oni i prelaze na polje „realnosti“, gdje su najjači. Spretnost njihova dokazana je dosad u nebrojenoj priroda, a nesebičnost njihova odskočila je na osobit način onda, kada se je njihov vodja odrekao prisjećanja na zemaljskom odboru radi kancelarije u Splitu.

Pitaju naš gospoda, da im kažemo realne uspjehe pravaške politike. Ta kad bi bio samo taj, da smo njih i sve njima slične, koji sa mandatom, programom i strankom trguju u Beču i u Zadru, stisli o zid, već bi bilo dosta i previše. Zadnji i realni uprijem pravaške politike je taj, da smo zauzadi drzovito i bezsramno hvataljivane stanovnici osobe, koje su sve naokolo blatile, da stare sruse, a se na njihove položaje podignu. Razlika između starih i mlađih utvraša je ta, da mlađi imaju jače i zdravije zube za . . . zobanje! Osobna korist i ambicija, mržnja i zasukanost našla je svoju koljevku u taboru onih, koji su nebrogajuči putu okrenuli načelom i mišiju, kad se god desila prigoda, da se za to izmudi — odšteta. Moralna razina demokratskog listića vidi se najbolje iz toga, što pravašima predbacuje sebičnost. Kao da ne zna cila naša javnost, u kojem odnosu stoji demokratska utvraška politika prama raznim stranama. Ona se sva suzue u tri riječi: tko da više . . .

Zaba napuhača. Tako možemo da nazovemo jednu bombu u „Slobodi“, gdje se govori o tom, kdo će u Makarskoj prodrjeti: dali Vuković ili pravaš? — „Sloboda“ u času, kad je zaboravila, da je zadnji izbora za dalmatinski sabor imala u Makarskoj samih pet glasova, buhnula je, onako, samo da se buhne, da može naime ne izaci ni pravaš ni Vuković, nego — razumije se, demokrat. Tu se demokrate napuhali, da puknu. Nego što će Vuković, kad čuje, gdje mu se preti — saveznik. Kako se vole, da i Ljubavi se davači, jer, računaju, što ih manje ima, za preostale mastniji zalogaji.

ne opremište ništa. Leonardo sledio je kao imenovani biskup Šibenika obavljati biskupsku jurisdikciju, ako i nije mogao obavljati biskupske čine, jer nije bio posvećen.

Na 26. kolovoza 1291. trogirsko gradsko vijeće zaključi poslati u Rim svoga punomočnika, koji je imao bit pravnik, u svrhu da brani i zaštitu njihove prava. Iz svega toga se vidi, da sve do te godine sv. Stolica nije se bila odlučila komu da daje pravo.

Budući, kako smo rekli, Leonardo bio samo imenovan, a ne posvećeni biskup, naravno je da nije imao oblasti niti rediti svećenike, niti krizmati, niti posvećivati, niti druge biskupske čine obavljati.

Da se tomu kakogod doskoči, Šibensčani, uz pomoć bana Šubića i svoga gradskega kneza Jurja, obratili bi se do potrebe tadašnjemu skradinskomu biskupu, koji, za faktor Bribirskim knezovima, obavljao bi u Šibeniku biskupske čine, premda to po crkvenim propisima nije smio učiniti.

Grgur trogirski, videći, da zloroba skradinskog biskupa vredjala je njegova prava, i sve to više mu otudjivalo Šibensčane, obtuži ga Prvostolniku, koji svojim pismom od 12. svibnja

Maštanj ili perfidija? Glasilo splitskih c. k. demokrata izvalilo je opet jednu mastnu glupost ili zlobnu perfidiju. Ako rečemo, da je na pola i jedno i drugo, nećemo pogrešiti. „Sloboda“ naime, sanjala je, da je vidi pravaši trčkarati oko Ivčevića, tobože da bi im se smilovalo te im priuštio velikodušno za Beč dva kotara. „Slobodi“ se sigurno prividilo u sinu, što joj se događa na javi, samo što je osobu svog gospodara dra. Smoljake zamjenila sa kojim pravašem. Zgodnije aprilske šale na vlastiti lednjiči „Sloboda“ mogla izmisli. Ta sama pomisla, da se pravaši dovodi u svezu sa Ivčevićem podražuje žive na neobudzani smeh. Nego „Slobodi“ nek je ova poruka: njoj i svima njezinim na znanje i ravnjanje, da pravaš niesu vični objati ničija predsjednika a po gotovo svu vladinu ekspresnatu na nikavu milost. Pravaši znaju samo zahtjevati pravdu, a lizanje peti a savijanje kičme na služboujedne poklone prepustaju onima, koji su se rodili birokratskom robskom čudi. A da su najmanje obilazili Ivčevića, to će pravaši kroz malo dokazali, i to na vrlo opipljiv način. Samo onda bi bili znatiželjni vidjeti zbrinutost „Slobodnih“ gospodara radi njihovog protektora.

Još ćemo od tih vajnih oporbenjaka ljeplih dočekati. Za nagradu se mogu nadati . . . dekoracije.

Obračun koalicije s Tomašićem.

nw. Zagreb, 19. travnja.

U glavnom organu „hrvatske ujedinjene samostalne stranke“ izšlo je danas na uvodnom mjestu a pod gornjim naslovom vrlo obsežno saobjenje jučerašnje plenare sjeđnice koalicije. To saobjenje u stvari i nije saobjenje nego čitavi novinski polemični članak, koji sa gledištu i stanovištu koalicije reasumira položaj u Hrvatskoj i političke događaje od pakta koalicije s Tomašićem ovamo. Sam članak nije osobito važan, jer opetuje samo ono, što se ovo dana u izobilju moglo čitati u onđešnjim novinama, a završava sa izjavom, da koalicija neće Tomašića poduprirati, nego ga suzbijati, te se obvezuje, da se ne će dati birati u peščanski sabor, dok se jezične povrede ne uklone. Ne mislim polemirizati sa ovim komunikujem, no ne mogu da mimoidjem jednu misao, koja mi se, čitajući gornju izjavu u formi grožnje, nameće: zašto tek sada koalicija ne će, da se dade birati u Peštu, sada kada je ona omogućila Tomašiću, da svoju delegaciju izbere? Dok je koalicija bila na vlasti nije niti pomisljala na ovo, jer joj je preveć udobno bilo . . .

1293. ukori ga i zabrani mu dalje mješati i vrijeđati prava tudi biskupiju.

God. 1297. umre odabran Leonardo nakon deset godina nezakonitog vladanja, i bi ukopan u staroj stolnoj crkvi sv. Jakova.

Što Šibensčani nisu mogli dostignuti kroz punih sto godina (1197—1297)* pod vladanjem devetnaestoricu papa, to napokon dobilo pod dva desetim t. j. pod Bonifacijem VIII god. 1298.

Za stalno, da ne bi bili došli ni tada do sretne rješenja njihovih želja, da nije u tomu poslu uplivala i odlučujuća politika onih doba.

Kad umri Karlo Martel (1295.), stavi se njegova mati Marija zajedno sa svojom unućadi, Martelovom dijecom, pod okrilje pape Bonifacije VIII.

Ona, kao nesumnjiva kćer ugarskoga kralja, nije mogla podneti na ugarskom i hrvatskom priestolju vladara, koji je potekao od posmrtnoga sina Andrije II.

Tako se je zgodilo, da je sada Bonifacije odredio za kralja ugarskoga i hrvatskoga Karla Roberta, najstarijeg sina Karla Martela, a unuka kraljice Marije.

Bonifacije pregnuo svom snagom, da svomu odabraniku osigura priestolje. Pošto je bila većina žitelja dalmatinskih za Andriju, a proti Anžuvin-

No prelazeći s tog komunikacija na obič položaj u Banovini, jasno je po svim znacima, da ćemo do malo imati nove izvore. Tomašić ne može biti zadovoljan sa svojim munkačima, jer mu ovi nisu dovoljni. On će bez sumnje operirati sa još jednim izborima, a u tom slučaju će ili odusudno udariti na koaliciju ili sa intrigama ovi u ujezinoj nutarnjosti razbilji i po neke članove k sebi primaniti. Zato „Obranu koalicije s Tomašićem“ mogao bi biti obraćan Tomašiću s koalicijom. Kako bi se onda prilike razvijale, ne da se predviđati sa stalnošću, no sudeći po dosadanju držanju Tomašića nekim važnim prilikama u odnosu s Magarima, Tomašić se ne prikazuje čovjekom, koji može iste magarone zadovoljiti. Preveć je razgovaran bio i previše je obećavao a malo održao.

No u svemu se najžalostnija činjenica, da je koalicija tako zamutila položaj, da se jedva možemo nadati u skoro vreme kakvom radikalnom poboljšanju. Sa svojim kšeftovima, sa svakojakim mjenjanjem barjaka ona je politiku dovela na vrhu nizku poziciju. U narodu je nastupilo razočaranje, a politika mu je dogustila. Preveć je bio varan te sad gleda s najvećim nepovjerenjem na sve one, koji mu dolaze i s najpoštenijim namjerama. Posljedica koalicijinog rada bila je to, da je omogućila razne Radice, a ovo će joj se prije ili kasnije osvetiti!

Ustanak Arnauta.

Na dnevnom redu je ponovo vojvoda Isto Boljetinac. O njemu se je već mnogo govorilo, osobito ovih zadnjih dana. Zadnja je vijest bila, da se je Isto Boljetinac do nagovoriti i podmititi od turske vlade, da se službeno pokori turskim vlastima. Međutim su stvari teške sasme drugačije. Pregovori su vodili, ali je Boljetinac bio postavio kao uvjet: podpunu amnesiju za sebe i svoje. No nije htio ni čuti, da bi on položio oružje, dapače i glede amnestije izjavio je, da će u ovu vrijednost samo ako za nju bude jančio crnogorski kralj. U Crnojgori se Boljetinac već nekoliko mjeseci nahodio, daleko od ratne vreve. A i sada, kada se u domovinu povratio, ne mješa se u ustanak. On se nalazi u Plavi te mu je nedavno stigla naredba, da predra oružje i da se kajmakan prijava. No Boljetinac je odgovorio, da oružje ne da, a kajmakan Šeli s njim razgovora, neka se izvodi do njega putotruđi. Uobiće držanje Boljetinaca prama Turškoj je sve prije nego li prijateljsko.

Inače u ustanaku kađe da je nastupilo časovito primirje u vojničkim operacijama. Osim manjih sukoba i čarkanja nije se drugo ništa dogodilo na bojištu, gdje oba dva tabora zadržavaju svoje pozicije, a da za sad ne kušaju kakvog odlučnog koraka. Turci čekaju pojačanja, a ustaša nastavljaju sa svojom taktilicom, da uz nemiruju turske čete sa nenadanim navalama s boka. Tako turske čete češće moraju trpit omanske gubitke.

U Carigradu rek bi, da se namjerava usredotočiti Albaniji nove čete. Šekret Turgut paša, koji je imenovan generalissimum četa u Albaniji, nalazi se u sv. Ivanu od Medue.

Prama drugim vjestima, koje valja se rezervom primati, ustaše se nalaze na putu proti Skadru. Veli se, da su već osvojili Hum, koji da su i zapali. Turski gubici da su znatni. Do malo će ministar rata poći u Albaniju, da pregovara sa arbanaskim plemenima, koja su vladajuće vjerno ostala, kako bi se ustanak utisao.

cima, uznaštoj papa preko svećenstva polučiti svoj cilj. Gdje se god izprazni biskupska stolica, on je popunja privrženicom svoga odabranika.

U Spiljetu je već izabran bio za nadbiskupa Jakov, ali pošto on pristaje uz Andriju, papa ne odobri do obdarivanje, jer da se nije kroz tri mjeseca prijavio u Rim za potvrdu. Na njegovo mjesto imenjuje u svibnju god. 1297. Petru, dotada dvorskoga kapelana kraljeve Marije, o kom se je stalno nudio, da će raditi za Anžuvinice.

Malo zatim premješta zadarskoga nadbiskupa u Italiju u grad Trani, te mu određuje za nastojnika talijanskoga Malobračanina.

Ohrabreni odlučnim postupanjem papinim, ustaju sada bribirski knezovi za Karla Roberta. Naročito Šibenski knez Juraj opet se spremi u Italiju, gdje će obad Napoli i Rim. U Napulju će se posavjetovati s kraljicom Marijom, a u Rimu će predočiti sv. o. papi stari spor između Šibenika i Trogira paradi biskupije u Šibeniku. Bilo je to na koncu g. 1297., na početku 1298.

Valja da je knez Juraj osobito ušao u milost kraljeve Marije i povoljnji joj vjesti donosi iz hrvatskih krajeva, pošto se ona obraća papi, te zagovara molbe Jurjeve u pogledu Šibenske biskupije.

Iz Napulja idje knez Juraj u Rim sv. o. papi Bonifaciju VIII. I njega je za stalno uvjeravao,

U samoj Turškoj nije bolje. Veliki vezir je ovo dana izjavio, da Turška nije u stanju ništa poduzeti glede kretskog pitanja. To je porazno djelovalo u Carigradu. U samom mladoturskom taboru pojavile se velike opreke i trevna, jer ima struja, koja zahtjeva promjenu programa i samog ustrojstva stranke.

Sa skrajnjeg Iztoka.

Dan zadnje nekoliko godina bili su bokserski ustanci i pokolji kršćana i Europejaca u Kini, koji su svračali pozornost na Zemlju Sunca sa Iztoka. Malo kasnije azijski Iztok planuo je u požaru rusko-japanskog golemog rata, za koji se može reći, da je bio jedan od najvećih zadnjih doba. Uzroci ovog rata i predobro su poznati. Rusija od dugo vremena provodi u Aziji svoju politiku prodiranja i osvajanja. Pe-trogradski političari i diplomate vide u Aziji svoje kolonije, koje će moći podrivati goleme državne troškove i udovoljavati potrebi birokracije, koja od najnižeg činovnika do najvišeg, krade sve u šestnaest. No njoj se onda su protstavio Japan, koji oponašajući Washingtonovu devizu, „Azije Azijima“ poveo je svetu vojnu proti Rusiji. To je završio sa porazom Rusije. Ali tu nije bio konac velike borbe i preokreta, koji se u Aziji vrši. Japan, osokoljen pobjedom, kojom se ni sam možda nije nadao, preuzeo je pozu protektora i skrbnika i vodiča ciele iztočne Azije, osobito izlučuju svoje upotrebljanje u stvarima Kine. Kina je lagano došla do shvatnja, kako Japan kani iztočnu Aziju podvri svom diktatu te se stala otimati. Od onda pak do danas između Kine i Japana tražu neprstane travice i nepouzdanja. Ovo dana je bio zaprijetio ozbiljnim sukobom, jer je kinezka policija ubila neke Japance. Medutim se je to izgledalo tako, da je Kina dala Japanu sve moguće zadovoljštine. No kako je iskreno i dugorajno to primirje, neka svjedoči i slediće: jedna ugledna i redovito vrlo dobro informirana američanska novina donosi od svog dopisnika iz Tokia, da je iz glavnog grada Japana otišao poslanik Kine u Peking, da svoju vladu obavijesti, kako se u Japanu snije odlučni udarac proti Kini. Jedinstveni postolovanim podhvatom imalo bi se pokušati zarobiti kinezku diplomaciju i vladu. U tu svrhu da je u Peking prikromčarena sva sila oružja, koja bi imala taj potkušaj omogućiti. Dotični dopisnik američanskog lista tvrdi, da je ova njegova vlast sasma-pozvana. Kako se vidi, odnosaši u Aziji postaju sasmeti, te ne ima sumnje, da prije ili kasnije ne će doći do odlučnog sukoba.

K ovomu pridolaze i ozbiljne napetosti između Rusije i Kine, lma tomo već nekoliko mjeseci, da izmedju ovih dviju država sve vrije. Još nedavno prekinute diplomatske odnose su ovisele na tankoj nit. Nesudice se su sada ponovile i zaostale, tako da se opet sa stalnošću gorovi o predstojecem rusko-kinezkom ratu.

Admiral ruski Skrydkov bio je ovo dana u stvari interviewisan od jednog novinara te se ob ovom sporu ovakzo izrekao: Prije ili poslije Rusi će morati poduzeti zauzeće Kulcije. Ovo zauzeće bilo bi znak rata, jer bi na isto Kina odgovorila zaposredujućem gorskog lanca Cugan, da Rusima preseće put do pokrajine Amur; zatim bi Kinezi zauzeli i Karbin i Blagovješte-nik, te bi poplavili sa bandama Ciungusa Amur. Skorašnje rješenje sukoba između Rusije i Japana samo je zato tu, da odgodi neizbjegivi sukob. Rusija naime znade vrlo dobro, da Kina raz-

kako će nedovjedno njegov štićenik naskoro zastoji na ugarsko-hrvatskoj pristolje, jer sv. o. papa najpripravljeno sluša kneževe molbe.

God. 1298. dne 1. svibnja piše papa poslasnik slijepskomu i zadarskomu nadbiskupu u kojemu kaže: „da je na mulu kraljice Marije, supruge siciljskoga kralja Karla II., kao i na prošnje Jurja, kneza dalmatinskih gradova, odluci dokrajiti vječne razmireme između Trogira i Šibenika, radi toga, što je trogirska biskupija neprstanc radio, da zadrži Šibenik u svojoj vlasti. Nalaže za to obima nadbiskupima, da crkvu Šibensku užive na stolnici, a dotadašnji varoš Šibenik na čast i povlaštice grada“.

Nova biskupija biti će podvrgnuta slijepskoj Metropoliji, te će joj se i medje odrediti. Poziva da je obad napulj i Rim. U Napulju će se posavjetovati s kraljicom Marijom, a u Rimu će predočiti sv. o. papi stari spor između Šibenika i Trogira paradi biskupije u Šibeniku. Bilo je to na koncu g. 1297., na početku 1298.

Valja da je knez Juraj osobito ušao u milost kraljeve Marije i povoljnji joj vjesti donosi iz hrvatskih krajeva, pošto se ona obraća papi, te zagovara molbe Jurjeve u pogledu Šibenske biskupije.

Iz Napulja idje knez Juraj u Rim sv. o. papi Bonifaciju VIII. I njega je za stalno uvjeravao,

polaze sa dovoljnim brojem četa, koje su od japanskih časnika moderno izvežbane.

Sve ove vijesti slazu se u označavanju položaja na dalekom Iztoku kao vrlo kritičnim. Mnogostrani interesi dolaze tamo u sukob te te nije niti moguće pomisliti drugo, kako i rešenje osim oružanom rukom. Predstojeci rat u Kini nositi će bez sumnje obilježe borbe žute rase protiv biele. „Žuta pogibelj“ već davno je u Evropi dalekim strašištem, koje zauzima sve do određenje oblike. Ruski poraz u ratu sa Japanom bio je prvi memento. Drugi poraz sa Kinom značio bi sotkoljenje žutih, da od defenzivne predju na ofenzivu.

Političke vesti.

Sporazum između austrijske i ugarske vlade. U sredu je između austrijskog ministra predsjednika Bienertha i ugarskog ministra predsjednika Khuena bila konferencija, na kojoj se je vodila rječ o vojničkim pitanjima. Kako se iz Beča javlja, između obaju ministara postignut je podpunkt sporazuma u pogledu razpravnog jezika u vojno-kaznenom procesu.

O putu kralja Petra u Berlin. Između davorova u Berliu i Beogradu vode se pregovori glede posjeta srpskog kralja Petra u Berlin.

Meksiko i Amerika. Dne 13. o. m. prešle

s uši američke čete mexikanskog granicu i umješale se u boji između mexikanskih ustaša i vladinih četa. Toga su dana naime mexikanski ustaši učestvili nakon boja, koji je trajao čitavo popodne u Četvrtak, zauzevajući Agua Prietu u Meksiku. Za toga boja između ustaša i mexikanskih vladinih četa tik uz američko-meksikanski granicu, pretelelo je nekoliko taneta i na američko zemljište i usmrtilo onđe tri Amerikanaca, koji su automobilima došli da gledaju s američke granice boj u Meksiku. Više je između tih Amerikanaca i ranjeno. Ovo je bio za američke čete užrok, da predju preko granice u Meksiku i tu pritekose u pomoć vladinim mexikanskim četama. U novinskim komentarima o prelazu američkih četa u Meksiku kaže se, da taj predlog nije usliđio na log komandujućeg generala američkih četa, nego na američke čete užrok, da predju preko granice u Meksiku i tu pritekose u pomoć vladinim mexikanskim četama. U novinskim komentarima o prelazu američkih četa u Meksiku kaže se, da taj predlog nije usliđio na log komandujućeg generala američkih četa, nego na američki vojnici sami, ogreveni zato, što je ubijeno i ranjeno nekoliko Amerikanaca tanetima, što su doletjela iz Meksika, prešle preko granice, da se osvete. U tom se smislu izjavio i mexikanski poslanik u Beču novinarima. Poradi toga da se ovom sukobu ne imade pripisati velika važnost. Međutim mobilizovanje američke vojske duž granice prema Meksiku jasno govori, da je Amerika za svaki slučaj spremna. Ako dakle američke čete ovaj put nisu „službeno“ prešle preko granice u Meksiku, ono 20.000 mobilizovane vojske svaki čas je spremno izvršiti eventualni način na prelazu. Poslovna Amerika već nije uzalud i bez računa mobilizovala toliku vojsku.

O dogadjajima u Meksiku dove vijesti: Željezničke sveze među najznamenitijim mestima države Durango, Coahuila i Zacatecas posve su razorene. Mnogo tisuća stanovnika, koji nisu useljivali u okrušjima odrezani su od ostalog sveta. Mnogi ljudi ostavili je kuću i kućiste te se prikupilo ustašama. Nema dvoje da buna zauzmije sve to više maha.

U boji kod Agua Priete ustaše su savezne čete prisilile na uznak. Ustaše dižu nove šanceve. Američanska carinara u Douglastu oštrena je s nekoliko hitaca. Dva su vojnika američkih ozljedjena. Ustašama dadeo Amerikanci preko granice pitke vode. U boju zadobije mnogi od ustaša manje ozlede, dočin su savezne čete pretrpele težke gubitke.

Sva je prilika, da će vlast ovog puta podleći ustašama.

Pregovori makedonskog vodje s makedonskim. Poznati bugarski četovodja u Makedoniji Sandanski boravi već tri dana u Carigradu i vodi s posebnim makedonskim odborom pregovore glede držanja Bugara u Makedoniji. On se je za neke pogodnosti za makedonske Bugare spremar obvezati, da buduške čete neće više provajljivati u Makedoniju. Tom zgodom razpravljalo se je i o umjetnom naseljivanju Muslimana iz Bosne i Hercegovine u Makedoniju, te se je makedonski odbor izjavio spremnim, da to naseljivanje zakonom ograniči.

Sultanov put. Za sultanov put po Staroj Srbiji i Makedoniji utvrđen je već konačni program i prema tome programu prevedute su u pojedinim mjestima mjeri i pripreme za doček sultana.

Sultan će poslije trodnevneg boravka u Solunu posebnim vozom stići u Skoplje i tu će ostati četiri dana. Petog dana sultan će oputovati u Prištinu, i u njoj će ostati dva i pol dana, pa će onda izaći na Kosovo, da

posjeti Muratov grob. Odmah sutradan sultan će iz Prištine oputovati u Solun, pa će odatre, poslije dvodnevog odmora otići u Bitolj. Ranije je bilo projektovano, da sultan iz Bitolja poduzme put po Albaniji i posjeti tri najveće grada, ali se zbog pobune koja je sada u sjevernoj Albaniji, moralno odustati od te namjere.

Na ovaj put po Staroj Srbiji sultan će poći sa mnogobrojnim svitom. Pratit će ga: dva njegova sina, veliki vezir Haki paša vojni minister Mahmud Šefket paša, ministar unutrašnjih posala i ministar mornarice, prvi tajnik sultana, prvi dvorski maršal i još mnogi drugi.

Iz hrvatskih zemalja.

Razpust hrv. sabora. Više listova, među njima i „Drau“ bilježe vist, da će kroz tri tjedna biti sazvan hrvatski sabor, da bude odmah razpušten. Novi izbori bi se imali obaviti kroz svibnja ili početkom lipnja.

Provadjanje zakona o otkupu kmetova u Bosni i Hercegovini. „N. Fr. Presse“ javlja, da će se bosanska vlada, u provadjanju zakona o otkupu kmetova, obratiti na jedan konzorcij banaka, u kome će bosanska agrarna banka imati prvo mjesto. Ovaj konzorcij imati će da prima i izdaje obligacije za otkup.

Kod ovog konzorcija će bosanska vlada dići jedan kontokorentni predujam za one kmetove, koji su već prije zadužili za otkup, ali su tom prilikom dobili skuplj kredit.

Zajedničko domobranstvo i hrvatsko domobranstvo. „Obzor“ donosi sledeću vist: Jedan nadpovrnci ces. i kr. zajedničke vojske, rodom Hrvat, upravio je molbenicu na zajedničko ministarstvo domobranstva, u kojoj moli, da bude primijen u „kr. hrvatsko-slavonsko domobranstvo“. Na to je na nadježno zapovednjištu spomenutoga nadpovrncika stigao od zajedničkog domobranskog ministarstva odgovor, u kome će veli, da za povjedništvu pouči dotičnog nadpovrncika, da „kr. hrvatsko-slavonsko domobranstvo“ ne obostoji, nego samo „kr. ugarsko domobranstvo“.

Ovaj dogadjaj je još jedan prilog tradicionalnoj drživoti i nasilju magjarskom. Već od nekoliko vremena opažaju se madjarski pokušaji, da atentiraju na hrv. domobranstvo. Gornji slučaj je ovoj bojazni potvrda. I onda još ima u Hrvatskoj policijara, koji traže pošteni sporazum sa Madjarima. U ostalom, „Obzor“ je zadužio javnost, kada bi izvestio, kakove je korake hrvatska vlada poduzela usuprot ovom drživoti.

Tršćanski biskup propovjeda slovenski. Ovo dana je novoimenovan tršćanski biskup, mons. Karlin, držao u crkvi jednog tršćanskog predgradja, gdje ogromnom većinom prevladjuje slovenski element, propovjed na slovenskom jeziku. Ovaj dogadjaj, koji rek bi, da je prvi svoje vrsti u Trstu, uzbuđio je u velike čitljive zvjezde gospode oko „Piccola“, koja na dr. Karlinu bjesomčno navala, morališući i nastojeći prikazati biskupu kao agitatora, a njegovu propovjed kao politički čin. Iz ovog se najbolje vidi, koliko su zasukana tršćanska gospoda magistratska, koja su tako „jaka“ u Trstu, da ih plasi i slovenska propovjed. Nije možda daleko vremje, kada će njihova nervoznost još više narasti.

Iz grada i okolice.

Sjednica uprave i vijeća.

U dogovoru sa članovima Poslovog odbora, čest mi je sazvati za dan 27. ovjesnice sjednicu uprave, u Splitu, u 8 sati u jutro.

Istoga dana i u istom mjestu nakon sjednice uprave držati će svoju sjednicu Vijeće stranke.

Predmet i sjednici Uprave i sjednici Vijeća: Izbori.

Zadar, 10. travnja 1911.

D. Ivo Prodan

predsjednik.

Dnevni red sjednice uprave i vijeća stranke preveć je važan. S toga preporučamo svima, da listom na sjednicu dodju, jer će se na njoj pretresiveti pitanja, koja će trebati razjašnjena i informacija sa svih strana.

Braća pravoslavne vjere želimo i nazivljemo sretan i čestit Uzks.

(Nastavak u prilogu).

Odlazak bivšeg poglavara. Jučer u jutro odselio se je od našeg grada bivši kotarski poglavar savjetnik Josip vit. pl. Rešetar. S posebnim parobrodom krenuo je u Zadar, gdje je dodijeljen namjestništvo. Izračen je bio on i njegova milostiva gospodja od zastupatelja svih vlasti i brojnih štovalaca. Milostivoj gospodji bile su predane i mnoge kute cvećice.

Savjetnik Rešetar ostavio je za sobom bez razlike lepu uspomenu. Nitko se ne može potužiti na njega zbog kakvih osobitih progona. Sam g. Rešetar naglasio je više puta g. načelniku, da su ove četiri godine, koje je u Šibeniku proboravio, njegove najljepše.

Licne vesti. Jučer posle podne stigao je iz Zadra u naš grad pravoslavni vladika Milaš. Bio je dočekan od cijelokupnog crkvenog sastava, svećenstva i zastupnika svih zaklada. Odsjeo je u „Hotel de la Ville“. Došao je u naš grad, da sudjeluje u velikom obhodu velikog petka. Ima preko trideset godina, da vladika nije ovom crkvenom godu u Šibeniku sudjelovao.

Litija. Sinoć je bila velika litija pravoslavnog velikog petka. Obhod je od pravoslavne crkve krenuo glavnom ulicom te se povratio ulicom sv. Ivana.

Primljena odreka oca Karduma. Kako nam se privatno saobćaju sa strane jednog prijatelja iz Rima, uvaženi su na kompetentnom mjestu razlozi, radi kojih se je otac Kardum odrekao stolice barskog nadbiskupa.

Još o neurednostima na lučkom poglavarstvu u Zadru. Osim što smo se u predzadnjem broju pozabavili anomalijom koja vlađa u pogledu jezičnosti kod lučko-zdravstvenog Poglavarstva u Zadru, pa i kod drugih državnih ureda, prepričajući osobe, a držeći se same stvari, neurednosti su ovo koje za ciljev rjeđaju osjećaj narodni čitave pokrajine. Danas smo također doznali da je rečeno poglavarstvo na jedan hrvatski spis mjestnog c. k. kotarskog Suda (odio II) odgovorio (br 2783) u talijanskom jeziku sa njemačkim pečatom (K. K. Hafen Seesamt (Capitanat in Zara).

Da pojedini pak činovnici i medju njima i neki poglavice državnih ureda, koji silom hoće obraz pod noge i da se krste Talijanima, ovako vredajuju osjećaje čitave hrvatske pokrajine ignorirajući prkosno i samu naredbu Ministarstva, ovo je da se najblaže i u rukavicama izrazimo čišću izpod svake kritike, jer je žalostno da hrvatska Štamp skoro svagdano mora da registriра proti sličnim kriomčarenjima kao štetnim i uvredljivim njihovoj pokrajini, dočini vlađa (koli ona u Zadru, toli ona kontrolna u Beču), koja je dužna s uredu da nadzire sve, kada hotimčino propušta i to na takav način kao da povlađuje insurbodinaciju svog činovništva. Ovo je kaos, jer ako se reasumira dolazi se do žalostnog zaključka, naime da činovnici u ovom pogledu, koji pripadaju talijanskoj stranci počinjavaju dnevno zlouporebne uredovne, a da za to ne bivaju ni upozorenji, a kamo li ukorenin odnosno pedepsani.

Mislimo da bi bilo u interesu i časti same službe i one dišipline koja mora da vlađa medju činovništvom a da i ne govorimo o zadovoljstvu pučanstva ove izmijeđene pokrajine, da se vlađa već jednom makne i odredi što treba da sliče neurednosti sa strane njihovih činovnika prestanu i to jedan put za uvek.

Zabrana dogona životinja. Bosanska vlađa zbog slinavke zabranila je dogon životinja iz Dalmacije na bosanske pašnjake do opoziva zabrane.

Podnevno pucanje iz topa konačno je određeno. Pučat će se ratnog broda „Dona“, a započet će najdalje početkom maja.

Kazalište. Naša ocjena u posljednjem broju o operi, koja ovih dana gostuje u Šibeniku, nije bila povoljna, a nije mogla da bude drugačija na temelju prve predstave, koja je zbijala učinila vrlo loš utisak. Narednih večeri izvedba se je nešto pomakla, a i orkestar je bolje zadovoljio. Večeras se daje opet „Rigoletto“ a počasna je večer baritona g. Rossi. Sutra na večer također „Rigoletto“ a u sredu ili u četvrtak Bellinijeva „Sonnambula“.

Hrvatska opera u Šibeniku. Gostovanje hrvatske opere u Šibeniku zajamčeno je. Kad svrši sa svojim predstavama u Splitu, doći će u Šibenik i pribedit će četiri predstave. Za sada je utaćaćeno samo za dve večeri što će se davati, t. j. jedne večeri Hatzzeov „Povratak“ i „Suzanina tajna“ (eventualno što drugo), a druge večeri Puccinijeva „Madame Butterfly“, dok za druge večeri utaćać će se naknadno komadi. Uvjeti gostovanja, cijene i sve drugo bit će sasmost onaki, kao lanske godine.

Povjerenstveno naličje u Vruljama. Pomočna vlađa u Trstu odredila je povjerenstveno naličje dne 27. t. m. u 3 sata po podne u Vruljama, svrhom, da opredeli buduće ulice na površini postignutoj nasipom one drage.

Veliki meteor na večernjem nebnu. Motrimo li pozornju noćno nebo opaziti čemo da kratko, da se nenadano pojavi koja zvezda, koja brzo proleti nebeskim svodom i zatim opet ugasne, ostavljajući gđekadu iza sebe dugi opet. Okavake pojave nazivaju se meteorima, a za uspješno iztraživanje ove pojave, nužno je da se sakupljaju što više opisa ovakvih pojava. — Tako se na primjer pojavo dne 10 travnja o. g. na večer velika zvezda koja se neko vremje gibala na nebeskom svodu i onda izginula. Sve čitaoce koji su možda slučajno ovu pojавu vidjeli, umoljavamo, da pripisuju što prije opis ove pojave, dolje podpisane. Osobito molimo, da se svatko čitujivo podpiše i da označuje svoju točnu adresu. — N. Severinski, Zagreb, Gajeva ulica 10.

Poskusi umjetnim gnjem. Dozajenjemo da je Tvrda Grubišić & Comp. iz Šibenika pravila stručno pokusajući bezplatno u političkim občinama Skradinu, Šibeniku, Drnišu i Trogiru sa cianamidom (umjetnim gnjem Sufida) na proljetnim usjevima (žitaricama i površtarstvom) kao i na lozama različitih vrsta zemalja.

Uviek daje budava upute, razlaganja i dalje pravi pokusajući i to po propisima i sa stanovitom kolikočinom cianamida za pojedinu vrstu usjeva.

Tko želi upotrebiti ovaj pokus može se obratiti gorepomenutoj tvrdki a ona daje svoga činovnika, u tu svrhu izkusna, badava za uputu uporabe ovog umjetnog gnjena.

O uspjehu pokusaja učinjenih izvjestiti ćemo na svoje vreme.

Zanimivi podatci iz zadnje anagrafe. Pri zbrajanju mužke i ženske čeljadi u gradu Šibeniku po podatcima zadnje anagrafe izpostavlja se, da je u Šibeniku, — ne brojeći vojništvo — jednako muških koliko ženski t. j. 5865 jednih, 5865 drugih.

Evo još nekih podataka: ukupno bez vojništva ima u Šibeniku 11730 stanovnika; vojnika 858, a s ovima skupa 12588. Odsutnih ima 156. Po vjeri rimotakoma ima 11.024, a grčko-izložnih 671; drugih vjera 35. Hrvatski govore 10465, a talijanski 748. Što se tiče podrobnijih podataka za okolicu, doneti ćemo ih drugi put.

Pokrajinske vesti.

Utvaraski poraz.

Makarska, 18 travnja.

Ima nekoliko zemana, da su se ovamaloši šarenjac-utvaraši potajice radili oko toga, da bi im uspjelo savazati još jednu skupštinsku kojom bi oprali sramotni poraz u Drašnicama. Radili su potajno, da ne bi pravaši za to doznali, uverjeni, da bi im skupština svudje nemoguća bila, jer bi bili od pravaša nadzračani. Ovaj put htjeli su se sakupiti u Živošću. Za jučer je skupština bila savazana. Ali na žalost veliku šarenjaku pravaši doznali za njihovu namjeru i došli na skupštinsku njih preko šest stotina; Utvaraši se mudili pravašima izgubile. Na skupštini došao je i poglavar Simonelli sa oružnicima. Pri izboru predsjednika skupštine ogromnom većinom vlasti svog predsjednika.

— A tako! Gospodin bi dakle mogao biti isto tako konservativista, kao i socijalista, co...?

— O molim gospodine, to nije tako smiješno,

kako vam se u ovaj čas pričinja. Ja ću u

prvom redu biti zastupnik i posrednikom

svoje stranke, biti či nejzin brižni tutor. Hoće

li pako ikogod biti idealnim zastupnikom, to ne smije pripadati samo jednoj jednoj stranci.

— Ne razumjem.

— Odmah ću i to razjasniti. Predstavimo sebi taj grad N. kao izborni kotar!... Koliko ima taj grad stanovnika i kolikim raznim strankama pripadaju ti stanovnici. Je li dakle pravedno i dobro, da n. pr. zastupnik po uvjerenju demokrata zastupa i socijaliste i narodnjake i...? Ne! On mora biti sve i sva u svom kotaru, ako hoće da bude dobar zastupnik; on mora jednako zastupati jedne i druge i treće, ako ih ima i više, ... on mora biti za narodnog demokrata posve njegovih misli i tada će tek biti idealnim zastupnikom.

— Krasno!

— Tako je gospodine! Svet se modernizira i napreduje, a izbornik hoće imati svoga zastupnika. Kakva bi to bila pravednost na svetu, kad bi šačica pripadajuće nekoj stranci, izabrala zastupnika iz svojih redova, koji bi samo jednoj stranci pripao? Svi ostali izbornici bili bi tada bez zastupnika, a što je još gore, zastupao bi ih njihov neprijatelj, budući da je od druge stranke. Poradi toga, mislim ja, da se to da sada mora promjeniti.

— Zastupnik i zastupati će sve bez iznimke, razumijete? Tek onda može biti idealnim zastupnikom, a izbornici napravna njemu gojiti neograničeno povjerenje. Zar ne?

— Izvrstno! Ova novost, gospodine, primiće se kao zdrava zamisao. Šteta samo, što ste se tome malo prekasno sjetili.

— Kako to prekasno? Ta još ima dosta vremena do izbora.

— Da, da! S takovim programom ste moralis nastupiti već 1. aprila...

Dao mi ruku i otišao. Uza sve to on je ipak biti zastupnik. Ne moguće poradi svog enciklopedičnog programa, nego poradi toga, jer je čovjek neizmjerno bogat.

— S. K.

Zanimiva otkrića o hrvačima. Njemački hrvač Willy Metzner, koji se je iztaknuo više puta u grčko-rimskoj borbi, otkriva sada u novinama, da se veći dio natjecanja u hrvatskim osnova na prevari. Metzner veli, da se svi hrvači prije natjecanja moraju obvezati „menageru“ (impresariju), koji je obično vrlo dobar hrvač, da će se dati oboriti. Ako slučajno koji hrvač se počeka slijedila sviadati menagera, ovaj ga prisili na poraz zabranjenim udarcima ili fintama. Često putra prevara ide tako daleko, da se hrvač uzrzuju, zgrabe se kao pomarni i bacaju desno i lievo, kao da hoće jedan drugoga smrvti. Često publiku vidi na njima i krv,

koja potječe od jednog zgodnog sakrivenog mjeđuhrvatskog punog svijiske krv. Običinstvo ne zna za sve to i oduševljava se sad za ovog, sad za onog hrvača, puni kazalište i tim donosi silnu dobit impresarijima, koji pak slabo plaćaju jedne hrvače. Te se prevara često događaju i kod službenih natjecanja u hrvatanju, koja stoje pod kontrolom raznih sportskih društava.

Najmodernije posjetnice izradjuje „Hrvatska Tiskara“.

Gorostas u stražarnici. U ruskom gradu Vlaju odigrao se je nedavno prizor a la Galiver. U ondješnji redarstveni ured došao je gorostas, pred kim je moralo i samo svemoćno rusko redarstvo da kapitalira. Gorostas, imenom Tambov (Armenac), došao je u pratinji trojice stražara, koji su ga doveli u ured sa nečuvanim ljubljivošću i susretljivošću. Ondje se je odigrao ovaj zanimivi prizor: Redarstveni su činovnici priopovjedali, da je gorostas na ulici bušio i da su ga oni uapsili. Ali gorostas je „potapšao“ jednoga redarstvenika po ramenu tako milo, da se je ovaj strovalo na zemlju i mislio, da mu je kucunio posljednji čas. Više stražara i prolaznika poteklo mu je u pomoć, ali svi su jednako prošli. Konačno su mu počinjali svoje revolvre i pozvali ga, da se preda, jer će inače morati pucati. Gorostas je uzeo od jednoga redara revolver i debeli onu ciev svinju koju je u prstenu, sa najvećom lakoćom. Onda je vratio revolver vlastniku i rekao dobroćudno: „No sad pacujte!“ No konačno je ipak pristao na to, da se preda i da podje na redarstvo. Redarstveni poručnik izdao je nalog, da gorostasa okuji. Donešeni su žlezni okovi, s kojim su ga dobrano okovali. On je to mirno pustio, makar su svi uvidili, da bi se on mogao biti protiviti tako, da bi to redarstvenim činovnicima moglo biti i opasno. Ali on nije htio da im šta učini, jer su i oni njega štedili. Kada je lanac viša putu omotan oko njegovih ruku i nogu, rekao je on redarsvenim činovnicima: „Ovaj je lanac sigurno iz konca“². Isti tren se je malo izprazio i na pet mjeseca je odmah bila lanac pušao. Kad su na njega htjeli zatvoriti težka vrata i na taj ga način uhvatiti, uveravaju je, da će nekoliko časova probiti i najjača vrata. Svi su bili znatljivo i pozvali ga, da pokaže to umjeće. On se upre u vrata i jaki balvani prasnu kao da su od slame. Sada su svi zbijali od klijučara do najvišega činovnika dobili pred gorostasom „rešpekt“. Šta da se sada učini s tim čovjekom? Ustrijeli ga nisu mogli, jer nije ništa učinio. Izgred u pjanstvu ne daje niti ruskom činovniku pravo, da na izgrednika puca, uapsiti ga nisu mogli — kako je pokazao — redarstveni činovnik se je za nj dapače i oduševio, jer ovakvoga jakoga čovjeka nije još vidio. Sada su posegnuli za nečin drugim. Redarstveni činovnik ga je upitao, da li bi htio stupiti u službu redarstva, jer bi on bio baš trebal ovakov gorostasa. Naš gorostas je sav veselo pristao na to i sada će Tambov negdje u Rusiji obavljati službu gorodevoja. On je visok „samo“ 2'32 m., ali je sasmost normalno prema svojoj veličini i razvijen. Dakako da je i zdrav, dok je ovako jak, da podsjeća na Augusta Jakoga, Petra Velikoga ili dapače na Samsona.

Revolucija francuzkih vinogradara. Ljetišnji Uzhrs također nije Europa dočekala u miru i tišini. U Arbanaskoj biesni buna. Španjolska se spremila na rat protiv Maroka. Rumija se spremila za eventualni konflikt sa Kinom. Francuzi također počinjuće je žestoke vinogradarske revolucije u pravom smislu te rječi. Departementi, u kojima se prvo zbrojeno pješčavaju, tako piče, Šampanjac, pružaju nam dnevno sliku uličnih sukoba vinogradara sa vojskom, dižu se barikade, buntovnici proganjaju činovništvo francuzke republike, pale i ruše tornje, kuće i šume, proljeva se potokom skupocjeno vino. U neki departementima vlada podpuna panika; trgovine su zatvorene, promet onemogućen. Dakle podpuna revolucija. Vlada je nemoćna, jer se ne može da odluci, kojih bi strani zadovoljila, a opet i sama sebe hoće da spasi u tom žestokom gospodarskom drugu. Jer tu se iztiče eminentno veoma važan, životni princi francuzkoga pojediljstva i izvozne trgovine. Što je prouzrokovalo ovu bunu naime namjera senata, da ukine granice vinskih okružja, čitateljima je našima poznato, jer smo im to ovdje pregledno razložili. Vlada se je tu našla pred jednim vanredno težkim pitanjem. Zadovoljiti li zahtjevima jedne strane buntovnika, izazvala time protiv se druge strane, kako se to eto baš sada očituje. Na jednoj je strani zakonska zaštita, a na drugoj strani očita i nepripororna težka šteta.

TISKANICE
za obćine i župske urede
dobivaju se uz vrlonizke cene u
Hrvatskoj Tiskari - Šibenik
(Dr. Krstelj i drug).

I vlada se još nije ni na što odlučila; jedino što čini je to, da je izazvala na bunovnike vojsku. Razlozi ovog buni djejstvime su opravdani, a djelomične neopravdani. Opravdana kako spomenuso, zaštiti protiv patvorenja i prijave konkurenije, a neopravdana je zaštita specijalnih interesa načinom, koji je štetan za običi interes. Salamunski sud u tom je vidi gotovo posve nemoguć. Sadanja vinogradarska revolucija za Francuzu je i opet novi dokaz pogibije od socijalnih bojava, medju koje je spadalo i nedavno krmjanje poštanskih i željezničkih namještajnika. Takove optovopane socijalne borbe bile su i jesu svim državama veoma pogibeljne, jer mogu da zapriete dalekošumnim političkim i državnim prevratima. Zato je i jasno, da už francuzu i sva ostala javnost napeto prati tečaj te vinogradarske bure pa čeka rješenje, iz kojega će se moći vidjeti, donaša li šampanjac ovaj put umjesto živabog, opojnog razpoloženja težku i pogibeljnu nesvesticu.

Vaše zdravlje

ćete održati! Vaše slabosti i boli izčeznuti. Vaš vid, živci, ojačat će se, vaše spavanje biti zdravo, a sveobče razpoloženje se opet uzpostavlja, ako pravi Fellerov Fluid m. d. M. "ELSAFLUID" upotrebite. 12 bočica na pokušaj stote 5 K franko. Proizvajajući je samo ljekarnik: E. V. Feller u Stubici, Elsatrg. 64. (Hrvatska).

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, i izdavatelj i odgovorni urednik: Josip Drezga.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tirol).

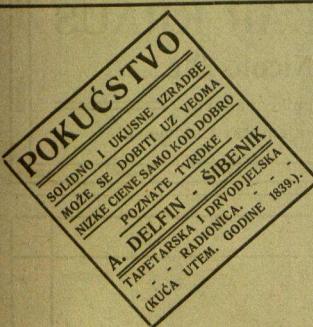

Više puta nagradjene.

Svibanjska pobožnost i blagdan Srca Isusova.
Ilepi za uspomenu izrađeni kipovi
DJEVICE MARIJE I PRESV. SRCA
ISUSOVA umjetnički iz drveta izrađeni i polyhromirani.

Osim toga
sve crkvene umjetničke radnje.

Katalog badava i franko.
Narube i pakovanje izvršuju se franko.

Uspješno je oglašivati
u "Hrvatskoj Rieči" !!!

Hrvati i Hrvatice!
Pomožite družbu
Sv. Cirila i Metoda!

Hrvatske narodne poslovice
uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano
K 5—, a uvezano K 6—, nabavlja se kod
"HRVATSKE TISKARE" u Šibeniku i u
svim knjižarama.

"NUISOL"

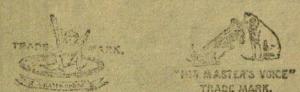
od BERGMAN-A i drug u TEŠNJU
n. L. jest i ostaje prije kao i posle
za čudo nedostizivo sredstvo za
bojadisanje kose i brade.

Na zalihi se nalazi plava, smeđa
i crna boja. Jedna boca stoji K 2:50

Drogerija Vinko Vučić - Šibenik.

Najsavršeniji gramofoni i ploče

sa svakovrstnim komadima osobito hrvatskim
providjeni znakom "Andjeo"

Dobivaju se u knjižari i papirnicama:
IVAN GRIMANI
ŠIBENIK, GLAVNA ULICA.

Šalje na zahtjev cienik i popis komada-badava.

Za bolestne na želudcu!

Svima, koji prehladom ili prenatrpanjem že-
ludka, užikom, sljevu, nevoljama, prehladne ili
pretepole hrane, te neumjerenošću dobiju želudčni
katar, grčeve, bolove, težku probavu i sluz,
preporučamo dobar domaći izkušan lek:

„Hubert Ulrich'scher Kräuterwein“

Ovo biljevitvo vino je sok dobrih i zdravih biljaka, pravljeno sa izvrsnim i najboljim te jasno-
lijevim, prehranom i sastojcima: zdravim i
pomaže pravljene zdrave krvi. Uporabom ovoga
vina u zgodno doba odstranjuju se želudčane bo-
lesti u zamjetku. Simptoni kao: glavobolja, štu-
cavila, ljetina, nadutost, sluz, bljuvanje, što
prate kرونичне želudčane bolesti, nakon nekoliko
dana ilečenja nestaju.

ZATVOR i njegove tloci posjeduje: smal-
sanje, kolika, kucavica srca, beszansica, kao što
i zgrijavanje crvene dlanove, te jasno-
lijevi simptoni. Uzpravo se želudčne bolesti
se leči brzo, i to tako i srušeno lice, slab-
krvnost, oslabljenje, koji su posljedica zle pro-
habe, slabe krvi i neuroznosti u džigerici. Pomaže
kad slabog apetita, nervozne uzbudjenosti, ne-
razpoloženja, glavobolje i beszansicu.

Biljevitvo vino podaje oslabljenu tlu-
novu snagu.

Biljevitvo vino podaje apetit, pomaže pro-
bau i hranivost, kao što i promjenu životnog
stoja. Uskorije pravljene krv, umire žive
i podiže veselje za život. Dokazuju mnoga pri-
znanja i zahvalna pisma.

Hubert Ulrich'scher Kräuterwein može se
dobiti u bocaama po K 3 — i K 4 — u ljekarnama
Zadra, Šibenika, Skradina, Drniša, Triesna, Biograd-a
na moru, Benkovca, Knina, Vrlike, Sinja, Kaštel-
starog, Spleta, te u cijeloj Austro-Ugarskoj.

Čuvajte se patvorenja!

Zahvaljujte izričito:

„Hubert Ulrich'scher Kräuterwein“

Moje biljevitvo vino nije nikava taja: Njegova sastojina
je: Malaga 450, Vinska žesta 100, Glicerin 100, Crveno vino 240.
Sok od lješnjaka, Šljiva, Šestanja 320, Mana 50, Koroska-
nija, Šljenska, američanska, mandarina i kulturaški karfunki po
10, pomiješane sve skupa.

**HRVATI! KUPUJTE ŽIGICE
"SV. ĆIRILA I METODA"!**

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

udržava od 16. jula 1910. sliedeće
glavne pruge:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponедјeljak u 5 sati posle podne
povratak svake subote u 6 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posle podne;
povratak svake srede u 6 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posle podne;
povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u utorku u 5 sati posle podne
povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

**Trst—Šibenik (poštanska između Pule i
Zadra)**
Polazak iz Trsta svake subote u 6 sati prije podne;
povratak u četvrtak u sati 12:45 posle podne.

Trst—Metković D (trgovačka)
Polazak iz Trsta svakendjelje u 6 sati prije podne;
povratak svake nedjelje u 6 sati prije podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Iz Trsta u četvrtak na polnoću;
povratak svake srede u 8 sati prije podne.

27.VII.10

Jzvanredna prigoda kupnje!

Potpisana tkaonica ima na razpoloženje
80.000 komada razne tkanine za izvanredno
snizene cene, koje franko odlažu:

kanašas laneni	120 cm široki	K 1:25 za m.
" pamučan	100 "	K 1:05 "
" pamučan	120 "	K 1:05 "
platna II	90 "	K 0:97 "
platna II	82 "	K 0:94 "
" III	82 "	K 0:86 "
šifon pamučni	80 "	K 0:79 "
platno pamučno	140 "	K 1:25 "
"	176 "	K 1:45 "
"	150 "	K 1:65 "
I laneni	90 "	K 1:50 "
" II	90 "	K 1:60 "
" III	90 "	K 1:15 "
džepni ručići		K 1:50 tucet

Tko maručava u velikom dobiva 10%
popusta.

Jaroslav Kocian
- Tkaonica i odpravnistvo -
Kronove u Met. (Česka).

Eugen Pettoello

Pribor satova, zlatarskih i optič-
kih predmeta i kineških srebrarija

žlica, viljuška i noževa.

Zajamčena izrada sa 90 grama čistog srebra.

Pečata.

Skave vrsti rezbarije u kojoj mu draga
kovinu.

Bojni ilustrirani členki.

Tvorilice staine cene.

Šibenik, Glavna ulica, br. 128.

Kupujte

ništa drugo proti

Kašalj

nahladu, hunjavicu, katar i
grčevitom kašiju do li

Kaiser'ove

Prsne karamele

(su tri jele)

koji su ugodna teka.

5900 vjerodstojno po-
praćene svjeđodje-
lječnica i privatnika

zajamčuju sjeđuran uspjeh.

Jedan omot 20 i 40 filira.

Jedna kutija 60 filira.

Na prodaji drži:

Carlo Ruggeri, cent. drogerija
i Vinko Vučić, drogerija
u Šibeniku.

12-24

Oprez!

Društva „Papir Abadie“.

Pošto se u posljednje vreme ponovile
razne imitacije naših općepoznatih i ob-
ljuženih tuljica

RIZ ABADIE (Riz doré)

molimo naše p. n. mušterije, da paze točno
na ime Abadie, koje se nastoji sa raznim
drugim riečima nadopuniti. Mi opominjemo
prije kupovine na lošu imitaciju, jer ćemo
protiv imitacija sa svim sudskeim sredstvima
postupati.

DRUŠTVO „PAPIR ABADIE“.

SINGER

„66“

ŠIVAĆI STROJ

NAJNOVIJI I NAJSAVRŠENIJI.

DRUŽTVO SINGER A. D. ZA ŠIVAĆE STROJEVE
ŠIBENIK — GLAVNA ULICA.

Na zahtjev šalju se sve upute. Uzorci vezova kao i šiveni uzorci šalju se badava i franko.

PRODAJEM SVAKOVRSTNI KOŽA NA MALO I VELIKO. PRIMAJU
SE I PISMENE NARUČBE IZ VANA UZ POUEŽE, A POZNATIM I

..: BEZ POUEŽA DO IZMINUĆA UTANČENOG ROKA IZPLATE. ::

MADEM VELIKU ZALIHU GOTOVIH CIPELA I RADIONICU SVAKOVRSTNE OBRIJE
I OPAKAKA. IZRADIJU SE BRZO I TAČNO PO NAFTINIJEM I NAIMODERNIJEM
SISTEMU. PODPISANI SE OSOBITO PREPORUČUJE GG. ČINOVNICIMA, C. KRALJ.
VOJNITU, ORUŽNICIMA I FINANCIAL, STRAŽARIMA. PRODAJE SE TAKODJER
I NA MJESECNE OBROKE.

AUGUST ŽIGON — ŠIBENIK

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA :: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEZIVE SE PREUZIMLJU NAJKULANTNije, IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I NOZEMSTVA OBVALJUJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SRČKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SRČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTIV GUBITKA ŽRIEBANJA. REVIZIJA SRČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA-BEZPLATNO, UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

Velika tvornica tjestenine i mlinice za raznu hranu.

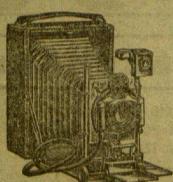
Pomoću najmodernijeg motora proizvadja svake vrsti ovog jestiva od najboljeg mareljskog griza kao i od dobrog i najfinijega pšeničnoga brašna.

Tvrđka Ivan Šupuk i brat Šibenik

Xujižara i papirnica Jvana Grimani-a - Šibenik

Preporuča p. n. občinstvu svoj veliki izbor hrvatskih, njemačkih, taljanskih i francuzkih knjiga, romana, slovnica, rječnika, osta pisacih sprava, trgovackih knjiga, uredovog papira, elegantnih listova za pisma i razglednica. Prima predplate na sve hrvatske i strane časopise uz originalnu cenu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću — Velika zaliha svakovrstnih tepljemera, cviker-naočala od najbolje vrsti leća u svim gradacijama.

Vanjske naručbe obavljaju kretom pošte.

Skladište fotografiskih aparatova i svih nujnogrednih potreština. — Preuzimaju naručbe svakovrstnih pečata od kaučuka i kovine. — Skladište najboljih i najfinijih šivačkih strojeva "Singer" najnovijih sistema.

Velika tvornica voštanih svieća na paru Vladimir Kulić - Šibenik

Preporuča svoje proizvode p. n. gg. župnicima, crkovinarstvima i bratovštinama.

Nagradjena prvorazrednom diplomom i zlatnom medaljom na rimskoj izložbi poljodjeljstva i obrtnih proizvoda.

Hrvati! Pomozite „Družbu sv. Ćirila i Metoda“!

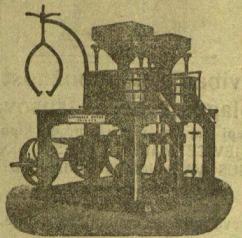
TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA - ANTE ZORIĆ — ŠIBENIK — (DALMACIJA). -

Tvornica je uredjena sa svim potrebnim strojevima izrađuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama. Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Cene su vrlo umjerene, te domaći potrošiocci ne će imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe se iz vana.

— NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. —

Najbolje žitne mlinove,

uljarske strojeve, motore, gospodarske strojeve u najboljoj izradbi i najjeftinijoj izvedbi, odgovarajuće svakom tlu, podpune opreme za obrtnička i industrijalna poduzeća postavlja i prodaje najjeftinije i najbolje

TEHNIČKA POSLOVNICA EMANUEL I OSKAR KRAUS TRST, Via San Nicolo 2/c.

Tražite proračune i cienike badava.
Dopisivanje hrvatski, taljanski, njemački i slovenski.

HRVATSKA TISKARA

(Dr. KRSTELJ i drug - ŠIBENIK)

IZRADUJE SVE TISKARSKE PO-SLOVE VRLO UKUSNO, A UZ NAJ-UMJERENJE CIENE.